

SOKOLSKI GLASILNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svakog petka ♦ Godišnja pretplata 50 din ♦ Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 ♦ Telefon uredništva 30-866 i 26-516, uprave 30-866 ♦ Račun Poštanske štedionice br. 57.686 ♦ Oglasi po ceniku ♦ Rukopisi se ne vraćaju ♦

Beograd, 9 decembar 1938
God. IX ♦ Broj 45

Studentska omladino, — u sokolske redove!

Kada smo, na dan Ujedinjenja, gledali nekoliko hiljada studenata prestolničkog univerziteta, kako stupaju u istoj svečanoj povorci sa sokolskim četama i kako zanosno kliču Jugoslaviji i Sokolstvu, naglašujući naročito parolu »Sokoli s narodom!«, nismo mogli a da, bar u duši, ne zapitamo i sebe i njih, — zašto da i ta studentska omladina ne dođe u stalnu i što prisniju vezu sa Sokolstvom; — zašto da i ona ne bude član tih sokolskih četa, da u njima tvori srž aktivnosti i zanosa, pa da tako, i studentska i radnička i seljačka omladina, čine jednu jedinstvenu sokolsku falangu, koja će sva biti sa narodom i za narod, jer će zajednički raditi za Kralja i Otadžbinu, za složnu, ravnopravnu, slobodarsku i nezavisnu Jugoslaviju, — rodoljubivu, nacionalnu, socijalno-pravednu i naprednu?

Sećamo se, kada su se, još pre rata, u krajevima bivše austro-ugarske monarhije osnivala prva sokolska društva, kao ognjišta srpske, hrvatske i slovenačke narodne svesti, kao poprišta na kojima se stvaralo i jačalo jugoslovensko nacionalno osećanje, i u kojima se, kao nigde do tada, praktično provodio u delo demokratski princip, time što je svaki seljak i radnik bio jednak sa svakim intelektualcem, ili bogatijim čovekom; — sećamo se da su prvi pioniri Sokolstva u tim vremenima, najzanosniji njegovi ideolozi i najrevnosniji vežbači, bili baš studenti različitih naših univerziteta. Oni su davali primer ostalima, oni su okupljali i vodili seljačku i radničku omladinu, oni su stvarali elan i inspirisali aktivnost.

Potrebno je, da se studentska omladina ponovo, u što većem broju povрати Sokolstvu; da se i na taj način približi svom toliko naglašavanom cilju, da dođe u što prisniji dodir sa narodom, da radi sa njime i za njega, i da razume njegove potrebe. Sokolstvo postaje sve više opšti narodni pokret, u kome svečanostni karakter sve više ustupa mesta praktičnom i pozitivnom radu, jačanju tela i duha, negovanju drugarstva i solidarnosti, dizanju smisla za žrtvovanje i za disciplinu, propagiranju higijene, socijalne pravde i radosti od rada, podizanju sela i seljaštva, akciji za pošumljivanje i za jačanje preduzimljivosti, spremanju za odbranu zemlje, za službu narodu i državi itd. Učeca omladina, koja hoće zaista praktično da poradi, i da bude u korisnom dodiru sa narodom, naći će u sokolskim društvima široko polje za svoja nastojanja, šire nego li ma u kojoj drugoj organizaciji.

Sokolska društva imaju već sada lep broj članstva iz redova studentske omladine, među kojima ima uzornih radenika i vežbača, ali je nesumnjivo da bi moglo da ih bude mnogo više. Čak i sa sportske strane, studenti ne treba da se odvajaju od ostale omladine. Bilo je posle rata vremena, kada su ostali sportovi u veliko bili potisli telovežbu i kada su fudbalski, skijaški, veslački, teniski ili ostali studentski klubovi bili smatrani kao nešto otmjenije, u upoređenju sa sokolskim društvima. Ta pojava se primećivala i druge, kao n. pr. u Čehoslovačkoj, što može da se vidi i iz prevoda jednog napisa, što ga donosimo u današnjem broju. Međutim, ti pogledi nisu nikako tačni, jer su se na tom, isključivo studentskom terenu, studenti sportiste odvojili od ostalih narodnih slojeva; dok će se naprotiv, ako se povrate telovežbi i onim sportovima koji se neguju u sokolskim društvima, vratiti prisnom dodiru sa narodom, a ujedno će vaspitavati sebe u potrebnoj disciplini i jačati se telesno.

Nama je srce raslo gledajući studentsku omladinu kako, u onolikom broju, stupa zajedno sa sokolskim četama, pa ćemo biti sretni ako taj prvi dodir urodi još bližim vezama i ako u našim redovima, u sokolskim odorama, studentska omladina bude opet prednjačila istim onim zanosom, kao što je to bilo u vremenima, kada se za stvaranje Jugoslavije trebalo mučno boriti. Danas se treba boriti za njeno izgrađivanje i jačanje, a to je isto tako svet zadatak, — za učecu omladinu u prvome redu!

Kuda ćeš, visokoškolče?

Ovaj člančić objavljen je u jednom češkom listu i predstavlja pismo i apel jednog brata Sokola omladincima, a naročito onima koji su do tada bili članovi Sokola, i koji dolaze na visoke škole. Umnogome taj napis vredi i za naše prilike.

„Medu studentima, koji dolaze na visoke škole, agituje se punom parom i uverava ih se, da je njihovo mesto samo u studentskim društvima, t. j. u visokoškolskom sportu.

U svakom visokoškolskom zavodu, na svakom njegovom zidu, nalaze se propagandni plakati, i zato me nipošto nije začudilo, kada mi je jedan kolega sa gordošču izjavio, da će se ispisati iz sokolskog društva i upisati se u visokoškolski sport.

Tim svojim istupanjem izneveriće se sokolskoj misli i sokolskim idealima, napustiće organizaciju u kojoj je vežbao još od dačkog doba, u kojoj je dobio dobre osnove telesnog vaspitanja i, uglavnom, moral-

ne osnove za više i opštenarodne ideje!

Ta braća-visokoškolci, koji tako napuštaju sokolstvo i sokolski program, brzo će osetiti posledice tog svog koraka na svojoj koži. Netaće u njima smisla za dužnost, biće im milije kavane, barovi i slična mesta, gde će se susretati s ljudima, čija savest ne pozna dužnosti, i s ljudima drugog mišljenja i karaktera. Telesno će malaksati, a sa tom telesnom malaksalošču, dolazi i duševna slabost. Mnogi misle da im Soko, sada kada su visokoškolci, nije više potreban, i da moraju ono sokolsko „brate“, zameniti sa visokoškolskim „gospodine kolega“.

Mnogi od njih, kada bolje otvore oči, vrateće se onome pravome, starome drugarstvu i sokolskom bratstvu.

Zato i Ti, brate, koji dolaziš na visoke škole, ne zaboravi, da — kao budući akademikar — moraš sve svoje sile posvetiti svome narodu i da ne trebaš zato žrtvovati svoje sokolske ideje.

[»Sokolsky Věstník«, Prag, br. 43/1938 g. — Napisao Ing. C. M. U., Vyšehrad. — Preveo A. T.]

I. F. Gundulić, pesnik sokolske slobodarske i slovenske ideologije

Sutra, 10 decembra, navršava se 300 godina od smrti najvećeg jugoslovenskog pesnika starije dobe, Ivana F. Gundulića.

Značenje Gundulićevo je golemo, ne samo za našu književnost, nego i za našu kulturnu istoriju, kao i za razvijanje jugoslovenskog nacionalnog osećanja i za misao slovenske uzajamnosti i solidarnosti, koja je u njemu našla jednog od prvih pionira. Autor čitavog niza dramskih dela, religioz-

nih, moralnih i ljubavnih pesama, kao i jednog golemog epa, Gundulić je još za života stekao slavu, koja je prevazilazila granice Dubrovniča i jugoslovenstva, a na koju zub vremena nije ni najmanje uticao, kao što se to dogodilo mnogim slavljemim pesnicima tih vremena. O Gundulićevom pesničkom radu, a naročito o „Osmanu“, pisalo se i razglabalo toliko mnogo, da su osvetljeni već i najsitniji nedostaci u njima, ali su, možda baš zato, odlike u toliko jače otkočile, tako da je, nakon svih naučnih i estetskih analiza, kao definitivno utvrđeno da „Osman“ predstavlja klasični epos, ne samo naše nego i tadašnje svetske književnosti, koji može da se stavi uz bok Tasovom „Oslobodenom Jeruzalemu“; — da „Dubravka“ predstavlja pasirsku igru tako originalne koncepcije, tako spontane inspiracije i tako visoke poetičnosti, da natkriljuje i najbolja dela te vrste u italijanskoj književnosti; — te da „Suze sina razmetnoga“, po dočernosti oblika, po dubokoj misaonosti i po dramatičnosti pojedinih mesta, odaju autora čiji bi genije, da se rodio u većem narodu, bio udario pečat čitavom svom vremenu.

Gundulić je bio rođeni pesnik, za razliku od mnogih dubrovačkih pisaca, ranijeg, XVI veka, koji su, kao eruditi, ugledajući se na trubadursku i arkadijsku poeziju savremene Italije, osećali kulturnu potrebu da oponašanje te literature prenesu i u svoj jezik, bez mnogo neposredne originalnosti. Pa dok ta literatura, sem retkih iznimaka, ima za nas u glavnom kulturno-istorijsku, više nego li umetničku vrednost, Gundulić je bio prvi koji je u sebi našao smionosti da građu za svoje stvaranje crpi sasvim iz svoga, dubrovačkog i slovenskog sveta; da u svom delu nastupi kao jaka individualnost, sa ličnim pogledima i shvatanji-

ma, koji su i dubrovački i slovenski; da u njima zastupa i zagovara jednu plemenitu misao, prožetu dubrovačkim i slovenskim patriotizmom; i da tako dade prvu zaista originalnu i autohtonu slovensku dramu i prvi, duhom i sadržinom, slovenski epos. Tim svojim shvatanjima Gundulić je žrtvovao čak i ličnu karijeru, tako da on, sin oca koji je pet puta bio knez republike, nije mogao da dođe ni do kakvog većeg položaja, baš zato što je svoju misao o oslobođenju balkanskih Slovena od Turaka uporno provodio kroz svoje delo, u vreme kada se republika nije usuđivala da izaziva Carigrad, kome je plaćala danak. A ta misao je toliko ovladala Gundulićem, da ona čini sadržinu njegovog najvećeg dela; da o njoj govori u posveti „Suze sina razmetnoga“; da na nju misli, slaveći slobodu svog rodnog grada, u „Dubravci“; te da za nju radi kad piše pesničku poslanicu Ferdinandu od Toskane, koga poziva da pomogne oslobođenju Slovena od Turaka i u slovenstvu mu otkriva snagu, koja će definitivno raskrstiti sa osmanlijskim carstvom u Evropi.

Ima u tom Gundulićevom nastojanju i verskih uticaja, kao što ih je bilo i u svim našim nacionalnim naporima da se osveti Kosovo, ne samo „za slobodu zlatnu“, nego i „za krst časni“. Ali, ako su ti verski razlozi mogli da budu plod protureformacijske jezuitske ofanzive toga vremena, kao što to literarni istoričari dokazuju, slovenski nacionalni razlozi nisu mogli da budu Gunduliću nametnuti ni od koga, a najmanje od tog internacionalnog reda, već su bili plod unutrašnjih poriva Gundulićevog genija, koji su se u njemu probudili kao prva velika reč našeg, slovenskog i jugoslovenskog, nacionalnog osećanja.

Gundulićev „Osman“ je glorifikacija pobeđe poljskog kraljevića Vladislava nad Turcima, u bitci kod Hoćima, g. 1621, u kojoj je pesnik video početak definitivnog sloma osmanlijskog carstva, ali i početak potpunog oslobođenja svih Slovena ispod tuđeg gospodstva. Kod Gundulića se, prvi put u čitavoj našoj literaturi, javlja sveslovenska misao; i to ne samo kao misao o jezičnom i krvnom srodstvu (o čemu Gundulić govori i u pesmi, posvećenoj Ferdinandu od Toskane), nego i kao politička ideja. Gundulić slavi Vladislava, zato jer u njemu vidi vladara tada najjače slovenske države i jer od njega očekuje pomoć i spas za ostale Slovene. Otvoreno ga poziva, da nastavi borbu protiv Osmanlija i da pomogne balkanskim Slovenima, da zadobije krunu srpsku i bugarsku, i da se popne na presto Dušana Silnog! A kada se uzme u obzir vreme u kome je „Osman“ napisan, kada — sem Dubrovnika — ni jedan pedelj jugoslovenske zemlje nije bio nezavisan, a veći deo našeg naroda je bio bespravna turska raja, nije nikakvo čudo, što Gundulić na samom Balkanu nije mogao još da vidi uslove za oslobođenje, već je pomoć i voćstvo davao u ruke jačim i slobodnim Slovenima.

Koliko je pak Gundulić visoko cenio potpunu narodnu slobodu i nezavisnost vidi se po tome, što se nije zadovoljavao prividnom nezavisnošču Dubrovnika, koji je ipak morao da plaća

Turcima danak, nego je težio za oslobođenjem čitavog naroda. A koliko je mislio i na druge, porobljene sunarodnjake, vidi se po starcu ribaru, koji, odmah u početku „Dubravke“, pobjegne odnekud iz Dalmacije, porobljene od Mlečića i Turaka, pa kuka i jadikuje zbog nasilja i bezakonja ve-seleći se da je mogao da se skloni u slobodni Dubrovnik, u „gniezdo slatko slobode premile“. Ta sloboda mu je toliko dragocena, da svoje sugrađane preklinje da se odreknu svih uživanja, zbog kojih bi sloboda mogla da dođe u pitanje. Kao da govori nama, današnjima, Gundulić peva:

„U jedinstvu, u ljubavi
neka dražji dan izlazi,
ovdi našim skladnim glasi
sloboda se draga slavi“

I onda nastavlja svojom opšte poznatom ekstatičnom himnom slobodi, kakve je retko naći u svetskoj književnosti:

„O liepa, o draga,
o sladka slobodo,
dar u kom sva blaga
višnji nam Bog je do,
Uzroče istini
od naše sve slave,
uresu jedini,
od ove Dubrave, —

Sva srebra, sva zlata,
svi ljudski životi,
ne mogu bit plata
Tvoj čistoj ljepoti“

Slaveći 300-godišnjicu od smrti Ivana Gundulića, Slovinca, Slovena i Jugoslovena, najzanosnijeg našeg pesnika slobode i slobodarskih odlika, jugoslovensko Sokolstvo se klanja jednom od najvećih preteča svoje slovenske i jugoslovenske slobodarske ideologije, koji i svom najsimpatičnijem ženskom liku nije umeo da nađe lepšeg imena, nego što je Sokolica, videći kao i mi, u sokolu, sve odlike slovenske hrabrosti, odanosti i lepote, i pevajući o svojoj junakinji ovako zanosno, sokolski:

„Sokolica od sokola
bistru i hitru sliku ima;
ponosita i ohola
uzrastom je nada svima.

I konj pod njom sivi soko,
sokolova nosi krila,
srce oganj, plamen oko,
snijeg njegova dlaka j'bila!

Slava Ivanu F. Gunduliću!

DRAME IVA VOJNOVIĆA NA ČESKOM

Izdavačko preduzeće „Društveni rad“ u Pragu objavilo je ovih dana u českom prevodu Jana Hudeca ciklus od pet drama Iva Vojnovića, pod naslovom „Matky“ (Majke). Tu se nalaze drame: „Ekvinocij“, „Dubrovačka Trilogija“, „Smrt Majke Jugovića“, „Lazarevo Vaskrsenje“ i „Imperatrix“.

25-godišnjica smrti Ivana Cankara

11 decembra navršice se 25 godina od smrti najvećeg savremenog slovenačkog književnika, jednog od najčuvenijih pisaca moderne jugoslovenske književnosti, Ivana Cankara.

Cankar je čitav svoj život posvetio književnom radu i, ma da je umro vrlo mlad i proveo život u neimaštini i bolesti, on spada među najplodnije naše pisce. Ostavio je za sobom oko 40 dela prvoklasne vrednosti, iz svih područja lepe knjige. Naročito su poznate njegove pripovetke i romani, kao „Martin Kačur“, „Za križem“, „Slike iz sanja“, „Pripovetke iz doline Šentflorjanske“, „Moj život“ itd. Napisao je i knjigu pesama, koja je zbog svog slobodanskog karaktera bila predmetom najtežih proganjanja. Cankarove drame imale su također velik uspeh.

Odličan rodoljub i borac za nacionalnu slobodu i za socijalnu pravdu, Cankar je svojim delom mnogo uticao na buđenje slovenačkoga javnoga života, na otpor protiv germanizacije i reakcije, i bio je učitelj čitavoj mladoj slovenačkoj književnosti. Njegova dela prevedena su na sve velike svetske jezike i stekla su općenito priznanje, a mnogo njegovih knjiga je objavljeno i u srpskohrvatskom prevodu.

Svoje rodoljublje i svoju težnju za ujedinjenjem Slovenaca sa Srbima i Hrvatima u zajedničku jugoslovensku državu, Ivan Cankar je zasvedočio, ne samo svojim spisima i predavanjima, nego i stradanjem za vreme rata, kada je bio utamničen od austrijske policije. Zato se čitav jugoslovenski narod, sa još većom zahvalnošću seća ovog velikog pisca, koji pretstavlja zajednički ponos svih Jugoslovena pred kulturnim svetom.

Jeste li poslali pretplatu za sokolske listove?

Kralj Aleksandar među jugoslovenskim dobrovoljcima.

Iz Saveza SKJ.

Četne, društvene i župne skupštine

Uprava Saveza SKJ donela je zaključak, da se ovogodišnja redovna skupština Saveza, održi dana 2 aprila 1939 godine.

Da bi se mogao izvršiti ovaj zaključak, Savezna Uprava moli sve bratske župe da blagovremeno porade na tome, da se četne, društvene i župske skupštine održe u vremenu koje je propisano našom Organizacijom i uobičajeno dosadašnjom praksom, t.j. sokolske čete i društva do prve polovice meseca januara, a sokolske župe do prvoga marta 1939 godine.

Tečajevi za Sokole vojnike

U subotu, 3 decembra, bio je završen prvi tečaj za sokole vojnike, na svečani način, u dvorani Saveza SKJ. Na tom tečaju uzelo je učešća oko 100 vojnika, svih rodova oružja, iz svih krajeva naše zemlje, koji su i pre stupanja u vojsku bili članovi seoskih sokolskih četa, pa su kao takvi bili određeni da u tromesečnom tečaju steknu potrebnu spremu za buduće vodnike seoskih sokolskih četa. Svi Sokolivojnici izveli su svoje vežbe na opšte zadovoljstvo, nakon čega ih je, u ime načelnništva sokolskog Saveza, pozdravio brat Miroslav Vojnović, a u ime Saveza SKJ brat Milivoje Smiljanić. Govorili su još g. Drago Ulaga, u ime Min. fizičkog vaspitanja i g. Milija Ristanović, pukovnik, u ime Ministarstva Vojske i mornarice. Na koncu je Savez SKJ podelio vojnicima razne knjige, sokolske, poljoprivredne i zdravstvene sa-držine.

U ponedeljak, 5 decembra bilo je otvaranje drugog tečaja za vojnike Sokole, također u dvorani Saveza SKJ. I na ovom tečaju uzimaju učešća 104 vojnika. Sokole-vojnike su pozdravili također brat Vojnović i brat Smiljanić,

pa zatim, u ime Min. f. v. g. Branko Polić, a u ime Min. vojske i mornarice, g. Milija Ristanović, pukovnik.

Raspored radio predavanja Saveza SKJ.

Zimski ciklus:

(od 1-I-1939 do 16-III-1939).

1) Nedelja, 1-I-1939; Brat Belajčić Dr. Vladimir — Novi Sad: U trećoj deceniji.

2) Četvrtak, 5-I-1939, Brat Lavrenčić Ivan — Maribor: Telesno i duševno vaspitanje sokolske dece.

3) Nedelja, 15-I-1939, Brat Gangl Engelbert — Ljubljana: Soko'sko državljansko i nacionalno vaspitanje.

4) Četvrtak, 19-I-1939, Brat Modrušan Ante — Drniš: Sokolski osećaj dužnosti.

5) Nedelja, 29-I-1939, Brat Tadić Ante — Beograd: Najmlađe treba vaspitavati najviše na suncu i vazduhu.

6) Četvrtak, 2-II-1939, Brat Čurić Hajrudin — Sarajevo: Dr. Josip Juraj Štroumajer.

7) Nedelja, 12-II-1939, Brat Kadesnikov Nikola — Beograd: Ruska sokolska priprema.

8) Četvrtak, 16-II-1939, Brat Dragić Dr. Milorad — Beograd: Sokolske žrtve.

9) Nedelja, 26-II-1939, Brat Trebatić Frano — Split: Jadransko sokolstvo na braniku nacionalne i narodne misli.

10) Četvrtak, 2-III-1939, Brat Dimitrijević Tima — Beograd: Sta može omladina za budućnost.

11) Nedelja, 12-III-1939, Brat Smiljanić Milivoje — Beograd: Omladinski kongres i jugoslovenska ideja početkom XX veka.

12) Četvrtak, 16-III-1939, Brat Gangl Engelbert — Ljubljana: Naša ispovest.

ISKLUČENJE IZ SAVEZA SKI

Izvršni odbor Uprave Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije, na svojoj sednici, održanoj 19 i 20 novembra o. g. doneo je odluku, da se bivši brat, Franc Bizjak, na osnovu pravomoćne presude i predloga sokolskog društva Krško, isključi iz Saveza Sokola Kraljevine Jugoslavije zbog slučaja iz t. 1 § 15 Pravilnika sokolskog društva.

NAPREDAK JUGOSLOVENSKIH ATLETIČARA U GODINI 1938

Najlakše ćemo oceniti napredak jugoslovenskih atletičara u godini 1938, ako u-poredimo uspehe najboljih, sa jugoslovenskim rekordima koji su vredeli u početku ove sezone.

U 10 disciplina trčanja, popravljen je, tokom 1938 godine, jugoslovenski rekord u tri, a u druge tri je izjednačen.

U 4 discipline skakanja su četiri takmičara bili bolji od rekorda, od toga dvojica u istoj disciplini skakanja u daljinu. Samo rekord u skakanju sa motkom je ostao stari. U 4 discipline bacanja imamo tri nova vrlo vredna rekorda.

Općenito se može reći, da je napredak zadovoljavajući.

Sokolstvo i dobrovoljci u borbi za narodno oslobođenje

Slobodne srpske zemlje, Srbija i Crna Gora, nisu vodile nijedan oslobodilački rat bez saradnje Jugoslovena iz drugih, onda još neoslobođenih krajeva. Srbi u Turskoj i Austrougarskoj i mišlju i delom pomagali su naše slobodne države svaki put kad je uskravala nada da će se ostvariti narodno oslobođenje i ujedinjenje. Oslobodilačka nastojanja Srbije i Crne Gore uvek su nalazila puno odjeka u drugim jugoslovenskim krajevima, u Bosni i Hercegovini, Staroj Srbiji i Makedoniji, Boki Kotorskoj i Dalmaciji, Vojvodini, i Hrvatskoj. Šta su značine duhovne i političke veze pojedinih neoslobođenih krajeva sa Srbijom i Crnom Gorom, najbolje nam potvrđuju česti narodni ustanci u toku prošloga veka, a naročito ustanci Luke Vukalovića 1857—8 i 1861 godine, te Nevesinjski i Bosansko-krajiški 1875. Poslednji podvođstvom Petra Mrkonjića, Kralja Oslobodioca Petra I.

Mnoštvo dobrovoljaca iz raznih neoslobođenih krajeva priteklo je u pomoć Srbiji i Crnoj Gori u ratovima od 1876—1878 godine. Smatrao se srećnim svaki Srbin koji je uspevao da prebegne u Srbiju ili Crnu Goru i da se

bori za nacionalno oslobođenje. Nekoji se nadoše u redovima srpske vojske i nesrećne 1885 godine u srpsko-bugarskom ratu. Aneksija Bosne i Hercegovine od strane zavojevačke Austrije pre ravno 30 godina, u trenutku kada se Srbija tek spremala za izvršenje svoga istorijskog naznačenja a Rusija polako oporavljala posle nedaća u 1904—1905 godi i, probudila je jugoslovensku, združila većma no ikad jugoslovensku omladinu koja je nepokolebljivo vodila borbu za ideale Gaja i Njegoša, Štroumajera i Račkog, bana Jelačića, i kneza Mihaila.

U borbama što su ih vodile u Balkanskom ratu 1912—13 godine, Srbija i Crna Gora, sudelovali su i mnogi jugoslovenski omladinci iz raznih neoslobođenih krajeva, čak iz bratske Slovenačke. Jugoslovenska školska omladina, pre svih ostalih, oduševljena ratnim uspesima hrabre srpske vojske, vodene Kraljem Aleksandrom I Ujediniteljem, prešla je na posao odmah iza Balkanskog rata, da među austrougarskim Jugoslovenima razvije nacionalnu svest i ukrepi misao o našem oslobođenju i ujedinjenju. U tom oslobodi-

teljskom pokretu, u narodnom buđenju i prosvetavanju, jugoslovensko sokolstvo je steklo neizmerne zasluge. Razvijajući sokolske vrline istrajno i samopregorno, ono je na organizovan način spremalo omladinu i narod za otusudnu borbu za slobodu i nezavisnost. Ukoliko je u tome uspelo, neka sudi istorija po veličini žrtava, koje je naše Sokolstvo podnelo za narodne ideale.

U poslednjim naporima, za vreme krvavog svetskog rata od 1914—1918 godine, naše sokolstvo i jugoslovenska rodoljubiva omladina pokazala se na visini svoga zadatka i onih plemenitih stremljenja, za koja su se zalagali najveći jugoslovenski umovi. Među vojskama Srbije i Crne Gore, još od početka svetskoga rata, pa sve do svršetka, nalazili su se kao borci mnogi Jugosloveni — Srbi, Hrvati i Slovenci, rešeni da svoje živote žrtvuju za jedinstvo i slobodu svih Jugoslovena. Nacionalno svesni, sokolski vaspitani i spremni za život i borbu, Jugosloveni se, kao po nesreći austrijski vojnici, predavahu braći Rusima, a na srpsko-crnogorskom bojištu bratskim vojskama Srbije i Crne Gore. Još pre narodnog mučeništva i Srbijine Golgote, 1915 godine, čitavi odredi Jugoslovena, poglavito Srba, austrijskih zarobljenika, došli su Dunavom iz Rusije u Srbiju da se kao dobrovoljci bore za narodno oslobođenje i ujedinjenje. Za vreme otstu-

panja, u sastavu hrabrih srbijanskih pukova, oni se požrtvovano borili i mnogi od njih ostaviše svoje kosti na položajima kod Beograda, Niša, Gnjilana, Kačanika i na srpsko-bugarskoj granici.

Iako Srbija beše sastrvena u neravnoj borbi 1915 godine, sačuvano jezgro njene vojske ostade nesalomljivo i spremno da nastavi borbu za nacionalnu slobodu i jedinstvo. Odmah u početku 1916 godine, Jugosloveni iz ruskog zarobljeničtva, bivši austrijski vojnici, obrazovaše jake dobrovoljačke odrede u Odesi radi borbe za ostvarenje davnajnjih narodnih težnji. Uprkos neprijateljstvu i na radost svome narodu koji je čamio u teškoj ropstvu, pojavi se čitava divizija dobrovoljaca, sve samih sokola i junaka iz raznih jugoslovenskih krajeva. Njome se podičio i Samodržac ruski, kad ju je video, naočitu i oduševljenu, na čuvenoj smotri 10 maja 1916 godine, na Hodinki kod Odesa.

Šta je značio uticaj sokolstva među Jugoslovenima pod austrijskom vlašću, pokazala je ova divizija svesnih boraca koji su, stupajući u redove srpske vojske, žrtvovali i sebe, i svoje porodice, i svoju imovinu pod neprijateljskom vlašću radi zajedničkog jugoslovenskog ideala. Hrabrost i uspesi I Srpske dobrovoljačke divizije u bojevima u rumunskoj Dobrudži iznenadili su i ondašnje naše protivnike. Od prvih su-

Sokolstvo je u čitavoj zemlji proslavilo Praznik Ujedinjenja

Već u prošlom broju smo javili da je 20-godišnjica Jugoslavije, proslavljena od čitavog jugoslovenskog Sokolstva na najsvečaniji način. U današnjem broju objavljujemo ipak izvratke iz niza dopisa koje smo primili, jer nam prostor ne dozvoljava da učinimo više.

BAČKI MONOŠTOR

Još u oči Prvog decembra proslavio je Bački Monoštor Dan ujedinjenja svečanom bakljadom, koja se završila narodnim veseljem i igrom u opštinskom dvorištu, uz veliko oduševljenje naroda. Ceo Monoštor je bio okičen državnim zastavama, a sokolska četa je priredila svečanu sednicu, na kojoj je, o značenju ujedinjenja govorio br. Tihomir Jorgović. Po podne je priredena dečja lutkarska predstava, a uveče svečana akademija, kojom prilikom su podeljena odelja 15-orici siromašne dece.

ČAKOVAC

Sokolsko društvo Čakovac je ovogodišnji praznik ujedinjenja proslavilo time, što ga je odabralo za svečano otvaranje svog novog, vanredno lepog doma. Toj svečanosti su prisustvovali predstavnici svih vlasti, veliki broj građanstva i brojno seljaštvo iz okolice, tako da je velika nova dvorana bila ispunjena do poslednjeg mesta. Nakon sviranja državne himne predsednik odbora za zidanje doma, brat Kopek, je izložio istorijat građenja, nakon čega je starešina društva, Blažić ocrtao razvoj Sokolstva u Medumurju, a napose društva u Čakovcu, koje je osnovano g. 1919, odmah prvih dana posle oslobođenja Medumurja od mađarskog gospodstva. Medumursko Sokolstvo je bilo među prvima, koje je uzelo jugoslovenski naziv, i to na poticaj velikog medumurskog rodoljuba, poč. Dr. I. N. Novaka. Posle toga je govorio izaslanik Sokolske župe Varaždin, brat Deduš, na što je brat starešina, u zanosnom govoru, prikazao značaj narodnog ujedinjenja. Svečanost je završena vrlo uspešnom akademijom.

DRNIS

Sokolsko društvo Drniš je započelo svoju proslavu 20-godišnjice ujedinjenja time, što je celokupno članstvo, u pratnji sokolske muzike, prisustvovalo svečanom blagodarjenju u katoličkoj i pravoslavnoj crkvi. Nakon toga je starešina, brat Jerušić, otvorio svečanu sednicu veoma impresivnim govorom. Više novih članova položilo je zavet, a naveče je bila svečana akademija, kod koje su izvedene veoma uspele tačke. Društveni prosvetar, Ante Modrušan, pozvao je prisutne da rade na jačanju Sokolstva i na podizanju snage ujedinjenje Jugoslavije. Akademija je bila posećena bolje nego ikada do sada, a čitav Drniš je toga dana bio iskičen državnim zastavama.

koba i prvog boja kod Karasenana, pa sve do poslednjih okršaja na donjem toku Dunava kod Isakče, naši dobrovoljci liše krv i davahu svoje živote za veliku i slobodnu Jugoslaviju. Dobrovoljci doživeše i svoj Kajmakčalan, strasnu bitku na Kokardži, 5 i 6 septembra 1916 godine, u kojoj je njihovo junaštvo prevazišlo sva očekivanja. Priznanje i zahvalnost ruskoga cara Nikole II i Vrhovnog vođa, Aleksandra Ujedinitelja, najbolja su ocena junačkog podviga jugoslovenskih dobrovoljaca i njihovih velikih žrtava. Od redova Nenadovićeve čete, Žive Jakovljeva, Banančanina, koji u jurišu zadobi 20 bajonetskih rana, pa sve do pukovnika, sve je bilo prožeto jednim duhom i jednom odlučnošću. Među bezbrojnim žrtvama, podnesenim za našu jugoslovensku Otadžbinu, spomenućemo naročito slepog dobrovoljca i junaka sa Kokardže, brata Luju Lovrića. Iako slep već pune dvadeset i dve godine, on je i danas, uprkos nejunačkom vremenu, bodar, oduševljen i nepokolebljiv Jugosloven i soko.

A kako su mišljenje o dobrovoljcima stekle njihove junačke starešine, ubedljivo nam svedoče reči načelnika štaba Dobrovoljačke divizije, ondašnjeg majora, a sadašnjeg divizijskog generala, g. Vojina Maksimovića, našeg uglednog vojnog stručnjaka i pisca; reči kazane na kraju njegove oimne

ĐENERAL JANKOVIĆ

Sokolska četa u Đeneralu Jankoviću pokazala se i prilikom proslave Prvog decembra vrlo agilnom. Pošto je Đeneral Janković industrijsko naselje, to se članovi čete sastoje većinom iz nameštenika tvornice cementa „Lepenac“. Njihovoj svečanosti pridružili su se i mnoga braća iz matičnog društva u Kačaniku. Na svečanost akademiji je načelnik, brat Jekić, pročitao poslanicu SKJ, na što je prosvetarka, s. Alvanović, biranim rečima govorila o značenju ujedinjenja i o žrtvama za naše narodno oslobođenje. Brat Pokorni je držao lep govor o značenju zakletve; s. Olga Đorđević je pozdravom gostima izazvala mnogo oduševljenja; brat Đorđe Đorđević recitovao je pesme posvećene Jugoslaviji; pozorišni otsek pripremio je dramsku sliku, „Ratnikova verenica“, a zatim su daci osnovne škole Gorance prikazali komad „Žalosna seja“. Sve je to izvedeno sa ljubavlju i uspehom, našto je priredba završena pevanjem „Hej Sloveni“. Mlada sokolska četa u Đeneral Jankoviću pokazala je, dakle, da je pravilno shvatila sokolski rad.

ĐENERALSKI STOL

Sokolska četa u Đeneralском Stolu proslavila je praznik Ujedinjenja na skroman, ali dostojanstven način, time što je u povorci prisustvovala blagodarjenju, a zatim je održala svečanu sednicu, koja je lepo uspeła. Starešina, brat Teodor Vrećica, pozdravio je prisutne, na što je prosvetar, brat Jozo Matešić, održao predavanje o Sokolstvu. Recitovane su i dve pesme, posvećene Ujedinjenju, od br. Matešića.

GOSPIĆ

Sokolsko gruštvo u Gospiću proslavilo je vrlo svečano Prvi Decembar i priredilo veličanstvenu povorku, koja je obišla varoš i, predvođena muzikom, pošla u novi sokolski dom, na svečanu sednicu. Brat Dr. Fran Tučan, profesor univerziteta u Zagrebu i naš odlični naučnik, održao je predavanje o značenju narodnog ujedinjenja, koje je izazvao burno odobravanje i klicanje Kralju, Jugoslaviji i Sokolstvu. Svečana akademija je takođe uspeła nad svako očekivanje, u toliko pre što je priredena u novom, još sasvim nedovršenom domu Kralja Aleksandra I. Poseta članstva i građanstva bila je odlična.

HRASTNIK

Još u predvečerje Prvog decembra priredilo je Sokolsko društvo u Hrastniku svečanu bakljadu, nakon čega je čitavo članstvo pošlo u Dol, gde je prisustvovalo proslavi tamošnjeg Sokolskog društva. Na svečanoj akademiji u Sokolskom domu uzelo je učešća i Glazbeno društvo, kao i oktet rudničkih nameštenika, pod dirigovanjem br. Jandera. Izvedene su odlične vežbe i uspele recitacije rodoljubivih pesama.

„Spomenice I Srpske dobrovoljačke divizije“: „Dobrovoljci Prve srpske dobrovoljačke divizije, kaže general g. Maksimović, oni koji su se u redovima ove Divizije junački borili u Dobrudži, svojim su velikim požrtvovanjem za blago našega naroda i za stvaranje naše svetle Današnjice, ušli u povescnicu naše Otadžbine kao njezini zaslužni osnivači; njihovim muškim držanjem pred neprijateljem oni su postali junaci među junacima, čiji će svetao spomen živeti dok bude trajalo našeg naroda.“

Dobrovoljački uspesi i žrtve u Dobrudži pokazale su saveznicima i protivnicima, da je misao o narodnom jugoslovenskom oslobođenju i ujedinjenju stvarna i živa sila, koja je u Krfskoj deklaraciji 20 jula 1917 došla do svog punog i pravog izražaja, a 1 decembra 1918 godine konačno postigla i svoje ostvarenje.

Posle Prve divizije pojavi se ubrzo i druga dobrovoljačka divizija, na žalost sa manje srećnim udesom. Borci sa dobudžanskih polja i oni koji posle stupaše u dobrovoljačke redove, iz zburkane i slomljene Rusije, preko dalekih i bespreglednih mora, uputiše se na solunsko bojište da i tamo, sjedinjeni sa hrabrim Vardarcima, kao Jugoslovenska divizija, pokažu svoju rešenost i pregovore u borbi za nacionalne ideale. Poneseni zajedničkom narodnom mišlju o slobodi i nezavisnosti, mnogi Jugo-

KAČANIK

Ovogodišnja proslava Prvog decembra imala je naročit karakter bratske ljubavi i sloge. Nakon službe božije u pravoslavnoj crkvi, kojoj su prisustvovali građani sviju veroispovesti, jednako kao i blagodarjenju u džamiji, održana je svečana sednica Sokolskog društva Kačanik, koja je bila vrlo dobro posećena, a kojoj su prisustvovali i mnogi gosti iz naselja Đeneral Janković. Starešina, brat Anžlovar, je održao vrlo lep govor, o značenju borbi za ujedinjenje i o zadacima Sokolstva, a posle sednice su pošli svi u povorci do gradilišta Sokolskog doma, koji je već do četvrtine dogotovljen. Baš zato što je ova priredba uspeła bolje nego ikoje godine, palo je u oči da neki članovi društva nisu našli za potrebno niti da se izvine radi nedolaska, a neki su čak izostali i sa zakletve. Tu braću treba upozoriti, da ne mogu da budu primljena potpuno u društvo, dok ne dokažu da im je uistini stalo do sokolskog rada. Međutim, utoliko veća hvala ide onima, koji su svoju dužnost u redu izvršili.

KOTORIBA

Ni Kotoriba nije zaostala za ostalim sokolskim udruženjima varaždinske župe, u proslavi praznika narodnog ujedinjenja. U društvenom domu je održana svečana sednica, koju je otvorio starešina, brat Đuro Čizmešija, a predavanje je održao brat Milija Božinović. Nikada još ni jedna naša nacionalna manifestacija nije bila tako posećena, kao svečana akademija na ovoj krajnjoj točki naše države, i pored pokušaja nekih protivnika Sokolstva da svečanost ometu.

KRALJEVICA

I pored bolesti starešine, brata Kaponi, ovdajšnje sokolsko društvo je svečano proslavilo Dan Ujedinjenja. Brat, Dr. M. Kosić, je na svečanosti sednici održao vrlo uspele predavanje o značenju Prvog decembra, a poslepodne je priredena brojno posećena dečja akademija. Na večernjoj svečanosti akademiji izvedene su vrlo precizne vežbe, koje su izazvale zadovoljstvo u publici. Akademiju su posetili i oficiri Planinskog bataljona i ratne mornarice, te velik broj građanstva, koje je srdačno klicalo Kralju i Jugoslaviji.

KUTINA

Svečana sednica Sokolskog društva u Kutini, prilikom Prvog decembra, jednako kao i večernja akademija, uspele su preko svakog očekivanja, moralno i materijalno. Program je izveden preciznom veštinom, a završen slikom „Neznani junak“, koja je izazvala buru oduševljenja, kod svih prisutnih. Priredbe su završene pevanjem „Hej Sloveni“ i ostavile su najlepši utisak.

MANDALINA

U Mandalini, simpatičnom seocu blizu Šibenika, u kome se nalazi i deo baze naše

ratne mornarice, proslavljen je ovogodišnji Prvi decembar naročito svečano, naročito zaslugom brata Lenarčiča, kapetana fregate, nakon čijeg dolaska u Mandalinu se je broj vežbača povećao. Za proslavu je brat Rapulić mornarski narednik i prednjak, izvežbao odeljak mornara, koji su sa uspehom nastupili na akademiji. Program akademije bio je vrlo biran, a reči brata starešine prihvaćene su burnim odobravanjem Kralju i Jugoslaviji. Sem toga, priredena je veličanstvena povorka, koju je predvodila mornarička muzika, pa je cela Mandalina dala izraza svojim privrženosti Kralju i Jugoslaviji.

MURTER

Svečana sednica Sokolskog društva u Murteru, prilikom praznika Ujedinjenja, okupila je sve svesne stanovnike ovog mesta. Starešina, brat Juraga, održao je vrlo lep govor, nakon čega su upućeni telegrami Dvorskoj kancelariji i Savezu SKJ. Istoga dana je članstvo, u povorci, posetilo grobove preminule braće, a naveče je priredena svečana akademija, na kojoj je o značenju Prvog decembra govorila sestra Dragoslava Juraga, i prikazivan je komad „Neznani junak“, od Mokranjca.

NOVA GRADIŠKA

U oči praznika Prvog decembra priredio je ovdajšnji Soko veliku povorku, u kojoj su uzela učešća i ostala nacionalna društva, te velik broj građanstva. Veoma lep govor, o 20-godišnjici Jugoslavije održao je prosvetar, brat Vidmarić, na svečanosti sednici Sokolskog društva. Podeljene su i diplome za župsko takmičenje, a naveče je sledila vrlo uspeła akademija.

ORMOZ

Sokolsko društvo u Ormožu je najsvečanije proslavilo Praznik narodnog ujedinjenja, time što je istoga dana svečano razvilo naraštajski barjak. Čitavo pučanstvo ove svesne slovenačke varoši učestvovalo je u proslavi, a sokolska akademija je uspeła nad svako očekivanje. Starešina, brat Ivan Rakuša, je održao rodoljubivi govor, a kuma naraštajskog barjaka, s. Olga Šiljanec, je pozvala sokolsku omladinu, da ustraje u radu za sokolske ideale. Barjak je izradila načelnica, s. Marta Horvat. Tajnik br. Izlaker je govorio o značenju Prvog decembra i osvrnuo se na progнанja kojima je bilo izloženo Sokolstvo. Vežbe članstva bile su izvedene na način da su zadržale publiku, a u akademiji je učestvovali i pevački otsek, sa naročitim uspehom.

OŠTRELIJ

Proslava Prvog decembra u Oštrelju naišla je na oduševljen prijem čitavog pučanstva. Svečanu sednicu Sokolskog društva otvorio je, pred punom dvoranom, starešina br. Jovan Meseldžić, koji je održao vrlo

glavito iz Bosne, Hercegovine, Vojvodine, Like i dr.

A kada jednom u Rusiji pobeđi i zavlada nacionalna misao, pomisljace se sa zahvalnošću i priznanjem napori i žrtve onih dobrovoljaca, koji u tragičnoj borbi ruskih rodoljubaca za vaskrs narodne i slovenske Rusije, posejale svoje kosti od Ukrajine do Arhangelska i do Vladivostoka.

Sokolska bratska dužnost nam nalaže da sa zahvalnošću pomenemo našu braću Čehoslovake, koji se u našim redovima, u Dobrudži i drugde, hrabro boriše za zajedničke ideale nacionalne slobode i nezavisnosti. Svesni Sloveni i sokoli, mnogi od njih uzeše učešća i u naši narodnim ustancima i ratovima od 1875—1878 godine. Mnogi su i svoje živote žrtvovali za opšte slovensko delo.

Jugoslovensko sokolstvo, koje je neumorno spremalo svoje redove za nacionalnu borbu još mnogo pre svetskoga rata, svesno svoga udela i zasluga u narodnom oslobođenju, sa iskrenom ljubavlju i zahvalnošću seća se jugoslovenskih dobrovoljaca, njihovih junačkih podviga i žrtava za krvavo stečenu slobodu i nezavisnost Jugoslavije, koja posle svoje naporne i plodne dvadesetogodišnjice časno i samopouzdan nastavljala svoj istorijski put.

Skoplje

Mirko Jovanović.

lep govor, dok je o značenju Prvog decembra održao predavanje br. Višekanić. Izvedene su i druge, vrlo uspele tačke, uz poklike Kralju, Jugoslaviji i Sokolstvu. Na večernjoj, uspešnoj akademiji, održao je predavanje br. inž. Radovanović a zatim su izvedene različite vežbe i recitovane patriotske pesme.

PAG

U Pagu je Prvi decembar proslavljen na najsvečaniji način. Mesto je bilo iskićeno državnim zastavama, a sokoli su priredili veličanstvenu povorku. Na svečanoj sednici je brat starešina Petar Tičić, održao zanosan govor, a o 20-godišnjici ujedinjenja govorio je prosvetar, brat Usmiani. Na svečanoj akademiji je izveden vrlo biran program, a prisutni su neprestano klicali Kralju, Jugoslaviji i Sokolstvu.

PAKRAC

Sokolsko društvo u Pakracu pokazalo je i ovoga puta visoko razvijenu nacionalnu svest, slaveći dan narodnog ujedinjenja. Sokolska dvorana bila je premalena da primi sve one koji su došli na svečanu sednicu. Upućen je brzoglasni pozdrav Nj. V. Kralju, a starešina, brat Dr. Milenko Marković, bio je naročito burno pozdravljen, pri držanju svoga rodoljubivog govora. Na svečanoj akademiji, uveče, izveden je uspeo program, kod čega treba naročito pohvaliti požrtvovnost sestre, Štefe Đurdanić, profesorke, koja je vežbe spremila i pratila ih na klaviru. Brat Dragutin Žehak održao je vrlo jezgrovit govor o značenju 1 decembra i o daljnjem pravcu sokolskog rada.

PANČEVO

Uz veliko učestvovanje građanstva svih slojeva Pančevo je proslavilo ove godine Dan ujedinjenja. Sokolstvo još nikad nije bilo u tako velikom broju sakupljeno u veličanstvenoj povorci, koja je svuda bila pozdravljena srdačnim poklicima Kralju i Jugoslaviji. Velika sala Svetosavskog doma nije mogla da primi sav svet koji je došao da prisustvuje svečanoj sednici Sokolskog društva, a koja je započela sviranjem „Sokolskog pozdrava“, sa strane vojnog orkestra. Brat Vasa Isajlović održao je odličan patriotski govor, nakon čega je obavljena zakletva novih članova, a brat Vasa Lukačev je održao značajno predavanje o važnosti 1 decembra. Predveče su sokoli, vojska i narod priredili svečanu bakljadu, koju je, sa balkona gradske kuće, pozdravio brat dr. Patić. Uveče je održana svečana akademija, na kojoj je brat Isajlović opet održao burno pozdravljeni govor.

PETROVARADIN

Svečana sednica Sokolskog društva u Petrovaradinu, kao i svečana akademija, koja je priredena Prvog decembra, okupile su veliki broj članstva i građanstva, kao i ugledne goste iz N. Sada, na čelu sa starešinom župe, dr. Ignjatov Pavlasom. Akademiju je posetio i armiski general g. Milorad Petrović. Jedino su svi žalili, da je bolest sprečila zaslužnog starešinu društva, br. Vladu Višoševića da uzme učešća u ovom lepom slavlju. Program akademije i svečane sednice izveden je na opšte zadovoljstvo, zahvaljujući naročito s. Ljiljani Meštrovoj i načelniku br. Ernestu Pipanu.

SINI

Sinj je i ove godine proslavio Prvi decembar, iskićen državnim zastavama, a Sokolsko društvo je u toj proslavi predvodilo. Svečanu sednicu sokolskog društva otvorio je starešina, prof. Bašković, a o značenju Prvog decembra, kao sokolskog dana, govorio je prosvetar, br. J. Boko. Uveče je bila priredena vrlo uspešna akademija, za koju su naročito zaslužni načelnik br. Stojković kao i braća Todorović, Sijerakijević i Trek. Treba također istaći agilnost br. kapelnika vojne muzike, Svetozara Ilića. Na akademiji su nastupili vežbači svih kategorija, što je u velike doprinelo moralnom uspehu i oduševljenju gledalaca. Priredba je bila posećena bolje nego ikada do sada.

SLUNJ

Sokolsko društvo u Slunju je proslavilo Prvi decembar svečanom sednicom i vrlo uspešnom akademijom. Starešina, br. Dušan Vitas, je održao rodoljubiv govor, a pored ostalih uspešnih tačaka, članovi naraštaja izveli su komad „U Sokolani“. Proslava je protekla u najlepšem oduševljenju.

SUBOTICA

Proslava Prvog decembra u Subotici bila je neobično svečana, o čemu je „Sokol-

ski glasnik“ javio već u prošlom broju. Kao što je već kazano, Sokolstvo je u čitavoj toj svečanosti uzelo najvidnijeg učešća, ali treba naglasiti da su, i svečana sednica Sokolskog društva, kao i svečana akademija, što ju sokolsko društvo Subotica Matica priredilo toga dana uveče, imali isto tako izniman uspeh, i po programu koji je izveden i po poseti svih slojeva građanstva, kao i svih pretstavnika vlasti i nacionalnih društava. Na večernjoj akademiji održao je vrlo dirljivu uvodnu reč brat, inž. K. Petrović.

SURDULICA

Svečana sednica Sokolskog društva u Surdulici, na dan Prvog decembra okupila je velik broj članstva i građanstva, jednako kao i svečana akademija, koja je priredena u sali hotela „Palas“. Brat tajnik, Bogosav Ivanović, održao je veoma lep govor, koji je oduševio prisutne, a na to je izveden uspeo program. Nagradene vežbače publika je srdačno pozdravila.

SUSAČ

Na Sušaku, starom centru jugoslovenske misli na našem primorju, proslavljen je i ove godine praznik narodnog ujedinjenja naročito svečano, a učešće građanstva je bilo veće nego ikada godine. Na svečanoj sednici sokolske župe Sušak-Rijeka uzeli su učešća pretstavnici svih vlasti i nacionalnih udruženja, našto je starešina, brat Ivo Polić, održao vanredno uspeli patriotski govor. Ogromna masa naroda, koja je ispunila i sav prostor oko dvorane, pozdravila je zanosno reči brata Polića, a zatim je, o ideji ujedinjenja, govorio prosvetar, brat Josip Bačić. Nakon uspešnog programa položila su zakletvu 32 nova člana, a onda je sednica završena pevanjem „Hej Sloveni“. Sokolstvo na Sušaku je izdalo i naročit patriotski proglaš, prilikom 20-godišnjice Ujedinjenja, organizovalo je vanredno uspešnu povorku, varoš je bila iskićena zastavama, a naveče je održana svečana akademija, koja je bila odlično posećena.

ŠENKOVEC

Sokolska četa u Šenkovcu održala je, na Dan ujedinjenja, svečanu sednicu, koju je otvorio brat starešina Volarić, održavši uspeo predavanje o značenju ujedinjenja i oslobođenju Međumurja. Brat načelnik Krnoul razdelio je naraštajcima diplome, našto je sednica završena, uz poklike Kralju i Jugoslaviji.

TENJA

Sokolsko društvo u Tenji proslavilo je također jubilej narodnog ujedinjenja na svečan način. Već na svečanom blagodarstvu održao je brat sveštenik Dušan Jelovac vrlo zapaženi govor, o potrebi sloge i ljubavi u jedinstvenom narodu, nakon čega je održana svečana sednica Sokolskog društva, na kojoj je brat, načelnik Rakić, pozdravio naraštajce koji prelaze u članove vežbače i podelio diplome naraštajcima Lastavici i Bugarinu, za takmičenje u Osijeku. Na popodnevnoj akademiji održala je sestra Julka Tanacković predavanje o značenju Prvog decembra, a sestra Zora Ostojić izvela je sa decom komad „Deca izgubljene otadžbine“. I brat Resanović Dušan spremio je, sa članovima diletantske sekcije, komad „Moravka“.

Društvo u Tenji je pokazalo ove godine naročitu delatnost, naročito u izvađanju programa Petrove petoletke. Između ostalog, zasadilo je polovinu jednog brežuljka, koje nosi ime „Aleksandrov breg“, plemenitim vočkama. Na čelu te akcije nalaze se braća Resanović i Rakić. Sem toga, društvo je ove godine, u junu, nabavilo i posvetilo društvenu zastavu, uz velike svečanosti kojima je prisustvovalo preko 4.000 lica. Društvo u Tenji je uzelo vidnog učešća i na proslavi rođendana Nj. V. Kralja Petra II, kao i na dan mučeničke smrti Kralja Aleksandra Ujedinitelja; prilikom čega su održali predavanja brat prosvetar Vasilije Miterko i brat Dušan Jelovac.

TIJESNO

Sve što nacionalno misli i oseća, proslavilo je Prvi decembar u Tijesnoj zajedno sa Sokolskim društvom. Svečanu povorku predvodila je sokolska muzika, a pučanstvo je sa prozora, okićenih zastavama, posipalo cveće na Sokole u povorci. Sokolska muzika je toga dana prvi put nastupila, što je izazvalo oduševljenje u pučanstvu. Sokolska akademija je odlično uspešna, zahvaljujući govoru starešine br. Matova i recitacijama s. Bojane Sedlar i br. Z. Fantova.

TUČEPI

Prvi decembar je proslavljen u Tučepima na najsvečaniji način. Već uoči državnog praznika zapaljeni su kresovi na svima obližnjim brdima, a sokolska povorka prošla je selom, uz oduševljene poklike Kralju i Jugoslaviji. Pučanstvo je u velikom broju pozdravljalo povorku, ili joj se pridružilo. I sutradan, posle blagodarjenja u katoličkoj crkvi, formirana je još veća povorka, nakon koje je održana svečana sednica, u prepunoj školskoj dvorani. Naveče je priredena zabava, sa biranim programom, tako da je proslava Prvog decembra još jednom pokazala, koliko je jaka jugoslovenska misao u Tučepima. To se ima u prvom redu zahvaliti sokolskim društvu, koje je još ovog leta položilo temeljni kamen za svoj dom, prilozima sakupljenim u Tučepima, kao i kod domorodaca u Australiji, Nju Zelandu i Americi.

VARAŽDIN

Retko kada je toliki broj učesnika bio prisutan na nekoj priredbi u Varaždinu, kao prilikom proslave Prvog decembra, u varaždinskoj sokolani. Svečanu sednicu otvorio je starešina, br. Vlado Pongračić, a svečani proslavio održao je, uz burno odobravanje, starešina župe brat Mladen Belčić. I večernja akademija imala je isto tako veliki uspeh, jer je, osim Sokolstva, uzeo na njoj učešća i veliki broj građanstva, sviju staleža.

VOJNI TUK

Naša sokolska četa proslavila je srdačno Prvi decembar, čemu su se pridružili i svi naši sumeštani. Svečana sednica je otvorena zanosnim govorom brata starešine, a akademija je održana 3 decembra uveče i za nju je naročito zaslužan agilni naš načelnik, brat Sima Mrvoš, koji je sve vežbe sa članstvom uspešno spremio.

VRANJIC

Svečana proslava 20-godišnjice ujedinjenja i ovde je okupila Sokolstvo i čitavo svesno pučanstvo. Nakon što je Sokolsko društvo položilo venac na grobove preminule braće, na spomen-ploču Dr. M. Tyršu, istarskim mučenicima i svome neprežaljnom starešini, Andriji Grgiću, priredena je vrlo uspešna povorka kroz mesto, uz veliko oduševljenje pučanstva. Na svečanoj sednici održao je uspeo govor starešina br. M. Grubić, a u veče je priredena vrlo lepa akademija.

VRATIŠINEC, SIVICA I BUDIŠČINA

Sokolske čete, u ova tri sela varaždinske župe, proslavile su također sa najvećom ljubavlju Dan Ujedinjenja. U sokolskom domu čete Vratišinec održao je lep predavanje brat Ivan Novak, a na večernjoj akademiji je svečani proslavio održala s. Marica Žganec. Vežbači i mešoviti pevački zbor imali su također velik uspeh. Na svečanoj sednici u Sivici sakupilo se mnogo seljaka i članstva, koje je pozdravio starešina br. Ivan Škvorc; a na popodnevnoj akademiji je predavanje o ujedinjenju održao br. Vrana. Recitovane su patriotske pesme i izvedene vrlo uspele vežbe. Svečanu sednicu u Budišćini otvorio je starešina br. Ivanek, a predavanje o Prvom Decembru održao je prosvetar, br. Žabčić. Tamburaški zbor i vežbači izveli su dobro svoj program, što je izazvalo oduševljenje kod svih prisutnih.

Iz naših jedinica

NEMIO INCIDENT

Pišu nam iz Paga:

Kao i prošle godine, Sokolsko društvo u Pagu je bilo zaključilo da, u oči Dušnog dana, poseti mesno groblje i da oda poštu preminuloj braći, pa je u tom smislu dva dana ranije uputilo poziv svom članstvu. Nameravalo je da tom prilikom položi braći na grob venac, sa jugoslovenskom trobojkom i sa natpisom: „Sokolsko društvo preminuloj braći“. Međutim, kad je opštinska uprava doznala za to, uputila je Sokolskom društvu akt, u kome se društvo poziva, da ne stavlja na opštinskom groblju nikakvih venaca, niti drugih znakova, „da bi se time izbeležili neželjeni incidenti“. Može se zamisliti kakvo je negodovanje takav čin opštinske uprave izazvao kod našeg članstva, ali pošto se znalo da izvesni ljudi u opštinskoj upravi stoje na strani onih, koji su se zaista spremali da izazovu inci-

Jedan nevaljao udžbenik

Tokom ove godine objavljena je u Ljubljani knjiga „Katoški verouk“, koju je napisao Vinko Lovšin, župnik u Litiji, a štampana je kao 115 sveska „Knjižice za duhovno pobudo in prosveto.“

Ta knjiga, koja treba da služi kao „pomožno učilo za III razred strokovno-nadaljevalnih škol“ sadrži na str. 47, i ovaj pasus: „Katošćan ne sme pristopiti k društvu, ki je teoretično, ali praktično, proti veri, ali ki izpodkopava kršćansko npravost (koje podriiva hrišćanski moral). To so socijalistične, komunistične in sokolske organizacije.“

Kao što se, dakle, vidi, g. Vinko Lovšin nije se ustručavao da, u knjizi, koja je namenjena odgoju mladeži, u državnim školama, navede najočitiije neistine protiv sokolske organizacije i da nanese uvredu Savezu Sokola Kraljevine Jugoslavije, kome je zakonom povereno vaspitanje omladine, u duhu sokolskih načela. Time se frapantno ogrešio i o vaspitanje mladeži i o državne zakone, pa treba očekivati da će upotreba ovakve knjige biti najstrožije zabranjena, bilo u kakvoj državnoj školi.

Iz stranog gimnastičkog sveta

DVOBOJ GINMASTIČARA NEMAČKE I POLJSKE

U Dresdenu će se održati, 11 decembra 1938, međudržavna utakmica izabranih vežbača Poljske i Nemačke. To je već druga utakmica između nemačkih turnera i poljskih Sokola, koji nastoje sa što boljim protivnicima postići što veću međunarodnu vrednost. Nemci za ovu utakmicu sa Poljacima ne postavljaju one svoje najbolje vežbače, sa kojima su nedavno jedva pobedili Fince u Helsinkiu. Umesto prve vrste postavljaju drugu, koja nije mnogo slabija, a iz koje će sigurno po nekoliko vežbača ući u prvu, do konačnog sastava olimpijskog odeljenja.

Poljski sokolski savez je održao u Varšavi utakmicu za prvenstvo Poljske u vežbanju na spravama i tamo je, po uspesima najboljih vežbača, sastavio svoje odeljenje: Kosman, Pietrzikovski, Bregula, Gaca, Slosare, Vostković, Pradela i Betina. Ovi su vežbači dobro poznati i kod nas, po čestim utakmicama sa našim Sokolima.

TAKMIČENJA IZMEĐU MAĐARA I ITALIJANA

U nedelju, 4 decembra, obavljene su u Budimpešti gimnastičke utakmice između Mađara i Italijana, na kojima je bio pozvat da vrši ulogu sudije naš sokolski brat, L. Štukelj. Utakmice su se vršile u velikom pozorištu, pred tri hiljade gledalaca, i dali su rezultate koji su veoma povoljni za Italijane. Jedino u prostim vežbama su Mađari nadjačali Italijane, kao i u vežbama sa krugovima, dok je u skupnom plasmanu pojedinaca bio utvrđen ovaj red: na prvom mestu Italijan Neri, pa onda Guglielmetti, pa Armelloni, pa Capuzzo; i tek, kao peti došao je na red Mađar Mogyorozsy.

BRAĆO SOKOLI!

Držite se gesla:
Svoj svome!

i kupujte samo domaće
proizvode. Preporuča
Vam se

AMERIKANSKI BAŽAR
MARIJAN BAKARČIĆ
Sušak Tyrševa ul. 3

dente protiv sokolskog društva, to je ono odustalo od svoje namere i zadovoljilo se time, da okiti samo jedan od grobova umrle braće.

Više je nego za žaljenje da ima ljudi koji na ovakav način sprečavaju najobičnije odavanje počte mrtvim rodoljubima, i da jedna opštinska vlast može da staje na put polaganju venaca sa jugoslovenskom trobojkom. Sokolsko društvo se, zbog gornjeg slučaja, pritužilo i svojoj župi i nadležnim vlastima.